

регіональних, так і національних інтересів, здатним стати тим напрямком, що дозволить регіонам зробити прорив у соціально-економічному розвитку держави.

Вирішення такої ситуації вимагає творчого переосмислення і перероблення можливостей модернізації економіки та подолання асиметрії територіального розвитку.

Отримані автором основні теоретичні положення й висновки є основою для подальших наукових досліджень методологічних засад формування стратегії і тактики, регіонального виміру модернізації економіки та територіального розвитку.

Література

1. Національна економіка: Навч. посіб. / А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, Т.Л. Желюк, Т.М. Попович : за ред. А.Ф. Мельник. – К. : Знання, 2011. – 463 с.
2. Про стимулювання розвитку регіонів: Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2850-IV [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: [http:// zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/lavs/main.cgi?nreg=2850-15](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/lavs/main.cgi?nreg=2850-15)
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року: Постанова КМУ від 21 липня 2006 р. № 1001. – [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. Законодавство. – Режим доступу: [http:// zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/lavs/main.cgi?nreg=1001-2006-%EF](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/lavs/main.cgi?nreg=1001-2006-%EF)
4. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості. Збірник матеріалів «круглого столу» / за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2011. – 88 с.
5. Топіха В.І. Інвестиційний менеджмент та ризики в діяльності венчурних компаній / В.І. Топіха, П.В., Ковалишин // Бізнес-навігатор: наук.-вироб. журнал. – 2011. – № 1 (22). – С. 145-150.
6. Язлюк Б. Інноваційно-інвестиційна практика: теорія та методика : монографія / Б. Язлюк // Деп. в ДНТБ України, Академія соціального управління. – Тернопіль, 2010. – 223 с.
7. Язлюк Б. Стратегія інноваційної безпеки як подолання асиметрії конкурентоспроможності підприємств у міжрегіональному розвитку / Б. Язлюк // 36. наук. праць молодих вчених Наука молода. – Тернопіль: Економічна думка, – 2012. – Вип. 18. – С. 178-184.
8. Язлюк Б. Методичні підходи до оцінки фінансово-економічної ефективності інноваційного розвитку підприємства та її безпеки / Б. Язлюк // Наук. збірник Львівського нац. ун-ту ім. І. Франка «Формування ринкової економіки в Україні». – 2012. – Вип. 27. – С. 291-297.
9. Язлюк Б. Шляхи підвищення рівня інноваційного розвитку виробництва з врахуванням регіональної стратегії / Б. Язлюк, С. Питель, А. Шумський // Сталий розвиток економіки. – Хмельницький: ІЕТП. – 2013. – Вип. 1 (18). – С. 224-230.

УДК 332.1

Аверкина М.Ф.,
к.е.н., докторант кафедри менеджменту та маркетингу
Луцький національний технічний університет

МІСЦЕ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ МІСТА

Постановка проблеми. З метою забезпечення відтворювальних процесів у місті, подолання проблем щодо нераціонального використання ресурсів, функціонування застарілих технологій, зниження антропогенного навантаження на екосистему міста, визначальну роль відіграє ефективна та дієва інноваційна політика. Необхідно зазначити, що актуальність досліджень щодо формування дієвої та ефективної інноваційної політики міста зростає, оскільки в умовах глобалізації та світових тенденцій розвитку на основі інновацій у місті може не лише досягатися прийнятний рівень стійкого розвитку, але й формуватися відповідний рівень його конкурентоспроможності

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему формування ефективної інноваційної політики міста вивчали такі науковці як Б. Бузнар, О. Карий [4], В. Краплина [2], Л. Федулова [3] та ін. Однак у більшості наукових розвідок мало уваги приділено впливу інноваційної політики на систему забезпечення стійкого розвитку міста. Усе це свідчить про актуальність теми, а відтак зумовило вибір напрямку даного дослідження у науковому аспекті.

Постановка завдання. Метою статті є визначення ролі інноваційної політики в системі забезпечення стійкого розвитку міста.

Виклад основного матеріалу дослідження. На нашу думку, стійкий розвиток міста

передбачає позитивні кількісні зміни певного об'єкту, не погіршуючи його якісні властивості за умови динамічної рівноваги та збалансованості з одночасним перерозподілом ресурсів, який полягає в тому, що за рахунок структурних змін у споживанні ресурсів досягти максимально допустимого заміщення зовнішніх невідновлювальних ресурсів внутрішніми відновлювальними, при цьому забезпечується достатній доступ населення до базових інфраструктур з одночасним зменшенням навантаження на екосистеми міста, що дозволить досягти економіко-екологічної безпеки в результаті оптимізації матеріальних та нематеріальних потоків.

В основі стійкого розвитку міста покладено здатність міста до відтворення відновлювальних ресурсів, або ж адекватна заміна невідновлювальних ресурсів (невичерпні). Якщо ресурс підлягає відтворенню, то стійкий розвиток відбувається. Якщо ж ресурс не відтворюється, то виникає потреба у його заміщенні відновлювальними.

З процесі забезпечення відтворювальних процесів у місті особливу роль відіграє інноваційна політика. Це обумовлено тим, що по-перше, саме у містах формується виробничий, науковий потенціал держави, міста виступають «піонерами» щодо впровадження результатів науково-технічного прогресу, забезпечення якісних стандартів життя населення та використання принципово нових підходів в управлінні [1]. По-друге, з метою раціонального використання усіх видів ресурсів, заміщення зовнішніх невідновлювальних внутрішніми відновлювальними залежить від використання принципово нових енергоощадливих технологій та виробництв, генераторів енергії тощо. Тому, ми вважаємо, що роль інноваційної політики у системі забезпечення стійкого розвитку міста є визначальною.

На нашу думку, інноваційна політика міста полягає в розробленні напрямів і механізмів впровадження та використання нововведень у виробничій практиці підприємств, установ, організацій з метою забезпечення стійкого розвитку міста. Інноваційна політика міста спрямована визначати напрями його змін відповідно до тенденцій, які відбуваються в процесі глобалізації, окреслювати коло інноваційних рішень, формувати інноваційні завдання залежно від типу сформованої місцевої стратегії, створювати відповідні умови для оперативної реалізації інновацій і визначати ефект від реалізації означеної політики.

Значущість визначення ефекту від реалізації інноваційної політики зростає в умовах ринкової економіки. Передумовами доповнення і конкретизації вже існуючих критеріїв оцінки ефективності інноваційної політики можуть послужити такі напрями, як [2]:

- якісно новий рівень ресурсозбереження, підвищення рівня продуктивності праці, фондівіддачі, зниження матеріаломісткості, енергоємності, капіталоємності продукції, досягнення її високої конкурентоспроможності і, як наслідок, корінне перетворення структури національного господарства і зовнішньої торгівлі у напрямі розвантаження сировинного сектору економіки і збільшення внеску виробничих галузей;

- досягнення високого рівня соціальної спрямованості НТП завдяки поширенню нових технологічних систем, що забезпечують екологічну безпеку промислового виробництва;

- якісно новий рівень життя населення внаслідок вдосконалення побутового середовища для міського населення.

Федулова Л. І. [3] зазначає, що сучасна результативна інноваційна політика передбачає застосування системного підходу стосовно предметної галузі знань, комбінації методів, засобів і механізмів управління інноваціями з широким застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій. Зазначене вимагає нових методів аналізу, в основному міждисциплінарного характеру, для розуміння інноваційної поведінки, її детермінантів і впливів на рівні людини, фірми й організації. Для того, щоб така політика була успішною, вона повинна мати довгострокову перспективу й користуватися широкою підтримкою різних зацікавлених сторін.

Ефективна інноваційна політика міста залежить від рівня фінансування інноваційної діяльності. Фінансування інноваційної діяльності в Україні та її регіонах, містах перебуває на дуже низькому рівні: основним джерелом залишаються власні кошти підприємств, які не завжди є в наявності, а державна підтримка після закриття Державного інноваційного фонду практично припинилась [4, с. 98].

Не виявляє зацікавленості і активності до вітчизняної сфери високих технологій іноземний капітал: інвестиції спрямовують переважно в сферу торгівлі, послуг, зв'язку, харчову та металургійну промисловості [5, с. 128].

Вирішення проблем фінансового стимулювання інноваційного розвитку дедалі більше стає визначальною умовою забезпечення завдань довготривалого економічного зростання. До зазначених проблем належать:

- утвердження ефективної системи мобілізації фінансових ресурсів (бюджетних, інвестиційних, кредитних, власних коштів підприємств тощо) із різних джерел на цілі інноваційного розвитку на ринкових принципах;

- реальне впровадження механізмів та інструментів, здатних забезпечити стимулювальний вплив фінансів на розвиток науково-технічної та інноваційної діяльності, прогресивні структурні зрушення в економіці;

- поступове і невпинне збільшення реальних обсягів валового внутрішнього продукту на основі

використання досягнень науково-технічного прогресу [6, с. 199].

На нашу думку, впровадження інновацій підприємствами, установами, організаціями міста значно ускладнене низкою найбільш важливих проблем, які мають системний характер, а саме: відсутня чітка та стабільна державна, місцева політика в галузі інноваційної діяльності; недосконале нормативно-правове забезпечення стимулювання інноваційної діяльності; слабкий механізм місцевої підтримки суб'єктів інноваційної діяльності; низький рівень економічної мотивації учасників інноваційного бізнесу; недосконала державна політика міжнародного співробітництва у сфері інноваційної діяльності; відсутній адекватний механізм використання людського потенціалу в ході запровадження інновацій; нерозкритий інноваційний потенціал університетів міст. Вищезазначені проблеми можна подолати з використанням інструментів механізму інституційного забезпечення інноваційної політики міста, яке розглядається через призму інституцій та інститутів.

Підхід до дослідження інституцій як похідних утворень від інтересів широко представлений у працях представників нової інституційної теорії Д. Норта, М. Олсона, О. Уільямсона, Р. Познера, Р. Нельсона. У зв'язку з цим Д. Норт зазначає, що інституції, чи принаймні офіційні правила, створюються швидше для того, щоб слугувати інтересам тих, хто займає позиції, які дають змогу впливати на формування нових правил [7]. Впливові у країнах Західної Європи ліберальні доктрини також обґрунтовують думку про те, що ринкові інституції виникають в результаті узгодження інтересів автономних економічних суб'єктів. Деякі вітчизняні та російські дослідники також розглядають інституції як форму узгодження різноспрямованих інтересів економічних суб'єктів [8, с. 174].

На нашу думку, «інституції» – це система норм і правил, процедур і цінностей, відповідно до яких суб'єкти міста взаємодіють між собою і під час узгодження різноспрямованих інтересів здійснюють економічну діяльність. Натомість, «інститути» – це державні норми, які закріплені у вигляді законів, корпоративних стандартів як окремих підприємств, так і їх об'єднань, соціальних норм.

Тому, з метою формування місцевої інноваційної політики важливу роль відіграє її інституційне забезпечення, яке передбачає: розроблення місцевих програм, спрямованих на формування інноваційної політики міста, яка покликана забезпечувати взаємодію між собою науково-дослідних інститутів, підприємств, вищих навчальних закладів, конструкторських бюро, регіональних фінансових компаній, громадських організацій та інших інноваційних структур, діяльність яких спрямована на розробку і виробництво нових видів продукції, екобезпечних технологій і виробництв; координацію інноваційної діяльності в міському господарстві; модернізацію системи освіти в вищих навчальних закладах з використання досвіду зарубіжних країн; масове створення й освоєння інноваційних продуктів через організацію міської інноваційної системи.

Висновки з даного дослідження. Отже, з метою забезпечення відтворювальних процесів, досягнення належного рівня стійкого розвитку міста пріоритетним напрямом може стати інституційне забезпечення інноваційної політики. В подальших наукових дослідженнях доцільно сформулювати механізм інституційного забезпечення інноваційної політики у місті.

Література

1. Мороз О.Д. Досвід Німеччини у створенні регіональних логістичних центрів: [Електронний ресурс] / О.Д. Мороз. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_re/2008_5_4/zbirnuk_RE_4_398.pdf.
2. Краплина В.В. Критерії оцінки ефективності інноваційної політики держави / В.В. Краплина // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.6. – С. 221-229.
3. Федулова Л. І. Тенденції розвитку інноваційної політики та її вплив на економічне зростання: [Електронний ресурс] / Л.І. Федулова. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_re/2008_5_4/zbirnuk_RE_4_398.pdf
4. Карий О. Комплексний розвиток міст: теорія та методологія стратегічного планування: монографія / О. Карий. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 308 с.
5. Бузнар Б. А. Інноваційна інфраструктура як фактор зростання експортного потенціалу регіонів України / Б. А. Бузнар // Фінансово-економічні та інституційні чинники розвитку регіону: матеріали XVI між нар. наук.-практ. конф. – Чернівці: Рута, 2005. – С. 128-133.
6. Гуменюк Д.О. Фінансове стимулювання інноваційного розвитку / Д. О. Гуменюк // Фінансово-економічні та інституційні чинники розвитку регіону: матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. – Чернівці: Рута, 2005. – С. 199.
7. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Д. Норт: [пер. з англ. І. Дзюб]. – К. : Основи, 2000. – С. 27.
8. Базилевич В. Д. Іпотечний ринок / В.Д. Базилевич, Н.П. Погорельцева. – К. : Знання, 2008. – 717 с.